

המילה האחרונה

הן חוו כבר הכול: דיכאון קליני, שכול ואפילו חירשות • אבל דווקא מתוך הקושי היום-יומי הן הקימו קבוצת תאטרון שהפכה ללהיט // יעל ערד

"ההצגה מגיעה ממקום נשי שלא מחדר לנעתי באבא". מתוך "נשמה אחת גדולה"

ותודעתי ויש לו כוח מרפא". הצגת הבכורה נערכה במרכז דרור בכר בירושלים. מאז מציגה הקבוצה בין פעמיים לשלוש בכל חודש. בנוסף לכך היות שלא מרובר בקאסט שהקנים רגיל, הקבוצה נשמי רח קבוצה. "אלה לא שהקנים שהולכים הבני תה בסוף היום", מציגת הבמאית, "אלא מרקם חברתי ואנושי, שוקק לתקשורת בין-אישית ולאנימימות."

"ההצגה מגיעה ממקום נשי שלא מחדר לנעתי באבא, וצומח דווקא משם. יש בה תהי ליד של צמיחה דרך ריפוי. הגשים משחקות תפקידים שונים, מעם ילד, מעם דופאה ומעם בעל, וכמובן משחקות את עצמן, וזהו בעצם האמירה, ששכולים יש הבלי".

"אין משחק ככול"

בהצגה משתתפת גם שחקנית חרדית, שמופיעה כשם ברזי כי אינה מעוניינת לח שוף את עצמה. למסע הבכורה, שאליו הוזמן בני משפחה וחברים, היא לא הומינה את בני משפחה. עם זאת, היא ממיסכה להשתתף ומספיעה מול קהל למרות הקושי. שאלת החי שישה השרידה גם נשים אחרות ששוקעות חלק בקבוצה. "ידעתי שאם אני מציגה, איחשף", מרגישה סימון. "אני מביאה את עצמי ואין מה משחק ככול. אני רוצה שיבינו שריכאון זה כמו כל מחלה אחרת. חשוב לי שילמדו שמי שמתמודד עם בעיות נפשיות הוא ככל האדם, ולא שונה מכל אחר אחר. 'חלה נפש' זו לא מילת גנאי דווקא מתוך הכאב יוצאות היצי רוח הכי יפות. משדו מיוחד, מעניין ומרתק. בסוף כל הצגה הקהל ניגש אלינו ומסרגן. כל אחר אומר שהוא מודה עם נקודות מסימות. כל אחר לוקח משהו לעצמו".

להצגה שתיקוד מרד (1) אולו הכרטיסים, אך היא תמשיך להיות מוצגת לקהל הרחב. ©

שכולנו דומים. האנשים בקהל אמילו אמרו שהם מודרים כי אלה סיפורים מהחיים". בהנחייתה של אפרת הבמאית הכירו הגי שים את הסיפורים של כל אחת, למדו שיי טות מחקק ונחשפו לשפת התאטרון. "הקבר צה מאוד מורכבת", אומרת הבמאית. "יש חרדיות, חילוניות, מורחיות, אשכנזיות, ולא פעם עלו קשיים, אבל התהליך היה מורכב ומרתק. הסיטואציות הן דרמטיות – משמער תיות במערך החיים. החברים נאספו לאט-לאט, ואתגר היה להפוך את התמונות הקטנות למחזה שלם ומורכב, שיש בו רצף וסיפור. זה נהדר לראות שמה שמאחד את העולמות השור נים הוא התאטרון, המפגשים והחורות. למעי שה זו הצגה אקטיביסטית תיעודית".

סימון: "התאטרון לא התחיל כמספרדמה, אבל תוך כדי עבודה עשינו אלטרות, ועלו כל מיני נושאים כואבים מהחיות האישיות שלנו. לאט-לאט התגבשה הצגה. תמיד משדו לוחץ לי בפנים וההצגה נתנה לי אפי שרות לקחת קצת אוויר, לנשום קצת עמוק ולהשתמש במה שלמדתי כצורה".

סימון נוכרת בחוויות הראשונות שלה על הבמה. "ברחלה היה מאוד קשה", היא מספי רח. "הסצנות גרמו לי לבכי ונתקתי כי אלה היו תמונות אמיתיות מהחיים, אבל בסוף נולדה הצגה". גם תנה מספרת שבכתה לא מעט בתהליך. "ברחלה, כשריכרנו על דבי רים אישיים, כבינו. היו לי כשריכרונות קשות בכל פעם שישחקתי ולאט-לאט התגברתי".

אפרת: "נשים שמחליטות לבוא לקבוצת התאטרון הן נשים שמרגישות חוקות יותר. הן רואות בזה משמעות וערך. מעבר ללמידה על משחק, הן מצליחות לפתוח את הקשיים ולש תף בהם את הקהל. עם כל הקושי, התהליך גם מאוד העצים ודיוק אותן כי הן מרגישות שליטור האיש שלהן יש ערך חברתי. בכלל, תאטרון רוא כל סיכול ליצור שינוי חברתי

וה להגיע להשלמה, ואני ווקפת את זה גם לכות הקבוצות". סימון הנחה בעצמה קבוצה של סובלים מדיכאון. "זו מחלה שקופה, מי שלא חווה דיכאון לא תמיד יכול להבין", היא אומרת. "הריכאון שלי הוא לא תגובה על משדו שקרה לי בחיים. זו בעיה פיזיולוגית כמות, דיכאון שמוגדר מדיכאון קליני, וילווה אותי תמיד".

הבמה מרפאת

בין כל המקרים האלה גילו הנשים איך זה להשאיר את הבעיות בצד ולהתמודד דווקא עם מה שאוהבים. "אני מאוד אוהבת להיות על הבמה", מספרת סימון. "מי היה מאמין שזה יקרה. אבל אנשים שסובלים מדיכאון הביטחון העצמי בדרך כלל שואף לאפס, ולא האמנתי שאהיה מסוגלת לעמוד בזה, אבל זה נותן לי תחושה שיש לי משדו".

גם חנה שותפה להרגשה. "אני בת 63 ובי התחלה זה היה מאוד מרתיע", היא נוכרת. "לא האמנתי איך אפשר לעלות על במה, אבל כשאני עומרת שם אני נותנת את כל כולי".

איך זה התגלגל לתצגה? חנה: "סבינה שוסטרמן, מנהלת המרכז לעי ורה עצמית, אמרה שהיא רוצה להקים קבר צת תאטרון. התחלנו באימפרוביזציות, כתי בה יוצרת והרפיות. לא חשבתי ברחלה שזה יהיה מול קהל, אבל הייתה שנה נחרת ביחד ולאט-לאט נפתחו, התחלנו לכתוב רברים ולהציג".

הבמאית אפרת בן-יהודה ליוו טוענת שדווי קא הקשיים והרקע שממנו מגיעות הנשים דרוכסות את הקבוצה ואת ההצגות למיחורות. "כל שחקנית מייצגת חברה, קהילה או קושי אחר", היא אומרת. "כל אחת משחקת בסצנות שונות, ולאט-לאט הקהל כבר לא בטוח מי זו ומה הסיפור שלה. זה יוצר את התחושה

שתי נשים ניצבות על הבמה. "אימא, בוקר טוב, כבר עשר, אנא קומי", אומרת האחת. "לא, אני לא יכולה, תניחי לי", עונה האחרת. הבת מסיסה את דווילון והאם כועסת: "אני בתוך השאלו, נוח לי והערך. תניחי לי". הבת מתעקשת: "בואי אימא, נצחצח שיניים... קחי מטרק... הבנתי לך קפה כמו שאת אוהבת... בואי נצא לגינה, נסתכל על הפריחה". האם עונה: "זה מכאיב לי שהמשדו זורחת כרגיל. תני לי חושיך", והבת שואלת: "אבל אני לא חושיך, תסתכלי עליי, אני חושיך".

וזהו אחת מהסצנות הייחודיות כמחזה "נשמה אחת גדולה", שיוצג השבוע בפסי טיבל צמיד בירושלים. פסטיבל של אנשים בעלי צרכים מיוחדים. כמחזה משחקות שש נשים, אמרות וסבתות, המגיעות כל אחת מרקע אחר, ממקום שונה של כאב והתמרי דרות. "אנחנו פסיפס של סיפורים", אומרת סימון, אחת השחקניות, שסובלת במשך שנים מריכאון קליני. "אחת כברת שמייעה, אחרת אם שכולה, יש אישה שטיפלה בבעלה חלה הגפש ועוד נשים, אבל למרנו להכיר זו את זו ואנחנו מלוכדות".

התהליך התחיל כפרויקט קליע, קבוצת לעורה עצמית בירושלים המונחת בידי חברי הקבוצה עצמם. גנשים בהצגה הגיעו מקבוי צות שונות, מתוך עשרות הקבוצות שנפגשות במסגרת המרכז. "הקמנו קבוצה של נשים שמשפלות בכן משפחה חולה נפש", מספרת חנה, שבעלה סובל מבעיות אלה כבר שנים. "קיבלנו דרכה הצלחנו לתמוך זו בזו ככלי לשמוט".

"עברו הזמן שנים עד שהבנתי שאני יכולה לחיות ליד המחלה ולא להיות בתוכה", מספי רח חנה על ההתמודדות שעברה. "היום אנחנו כבר מצליחים לדבר על זה באופן פתוח ואי פילו הילדים מקבלים את מה שקרה. זה לא קל, אבל בשנים האחרונות למדתי לחיות עם

